

РЕЦЕНЗИЈА

НА РАКОПИСОТ СО НАСЛОВ „СКРИПТА ПО ПРЕДМЕТОТ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ ОД МАКЕДОНСКИ НА ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК“ ОД ПРОФ. Д-Р ПЕТЕР РАУ И АСИСТЕНТ Д-Р ДАРИНКА МАРОЛОВА, ФИЛОЛОШКИ ФАКУЛТЕТ, УНИВЕРЗИТЕТ „ГОЦЕ ДЕЛЧЕВ“ - ШТИП

Врз основа на одредбите од Статутот и Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, како и Одлуката бр. 2402-121/4 од 107. редовна седница на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет, одржана на 7 јули 2014 година, избрана е Рецензентска комисија во состав:

- проф. д-р Билјана Ивановска, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип;
- проф. д-р Толе Белчев, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип;
- доц. д-р Светлана Јакимовска, Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип,

за изготвување на извештај - рецензија на приложениот ракопис „СКРИПТА ПО ПРЕДМЕТОТ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ ОД МАКЕДОНСКИ НА ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК“ од проф. д-р Петер Рау и асистент д-р Даринка Маролова, наменет за студентите од прв циклус студии на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ - Штип, насока Преведувачи и толкувачи.

По прегледот на ракописот, Комисијата до Наставно-научниот совет на Филолошки факултет го поднесува следниов

ИЗВЕШТАЈ

Понудениот ракопис од проф. д-р Петер Рау и асистент д-р Даринка Маролова со наслов „СКРИПТА ПО ПРЕДМЕТОТ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ ОД МАКЕДОНСКИ НА ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК“, како интерна скрипта за објавување во електронска форма на интернет-страницата на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип е наменет за предметот Преведување и толкување од македонски на германскиот јазик, во седмиот и осмиот семестар, за студентите од Катедрата за германски јазик и книжевност на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, насока Преведувачи и толкувачи, со неделен фонд на часови 2+2+2. Приложениот ракопис на проф. д-р Петер Рау и асистент д-р Даринка Маролова е напишан на македонски јазик и е во согласност со предметната програма за предметот Преведување и толкување од македонски на германскиот јазик 1 и 2. Авторите се водеа од идејата да состават интерна скрипта, како материјал за учење, кој ќе им биде од голема корист на студентите при стекнувањето со теоретските знаења, како и со вештините за преведување и толкување, односно ќе им помогне во евалуацијата и самоевалуацијата на стекнатите знаења и вештини по овој предмет. Основната цел на скриптата е оспособување на студентите, односно на сите оние, кои планираат да се занимаваат со преведување и толкување од македонски на германски јазик, за самостојна работа и нивна подготовка за самоуверено и сигурно влегување во преведувачката и толкувачката дејност, како и со запознавање на основните теоретски постулати на транслатологијата.

Ракописот на проф. д-р Петер Рау и асистент д-р Даринка Маролова има вкупно 46 страници, напишан е во А4 формат, и според обемот ги задоволува основните критериуми за објавување на рецензирана скрипта во електронска форма, според одредбите од Правилникот за единствените основи за остварување на издавачката дејност на Универзитетот „Гоце Делчев“ во Штип. Текстовите во скриптата е подредени во рамките на две тематски подрачја: 1. Вовед во основните транслатолошки теми; 2. Примена на стекнатите транслатолошки знаења врз преведувањето и толкувањето од македонски на германски јазик. Првото тематско подрачје содржи вкупно четири точки, со своите

потточки. Второто тематско подрачје содржи вкупно пет точки, со своите потточки. На почетокот, секако, е даден сосема кус предговор, како обраќање на авторите кон читателите, а на крајот е користената литература.

Содржинската систематизација на ракописот се совпаѓа со формалната, т.е. првиот дел од ракописот насловен како „Вовед во основните транслатолошки теми“ претставува теоретско подрачје со кое се дава кус вовед во основните теми на транслатологијата, како што кажува и насловот. Во првото поглавје од овој прв дел со наслов *Вовед во науката за преведување и толкување* дијахронски се прикажува развитокот на истражувањата поврзани со дејностите преведување и толкување, како и за моменталниот статус на оваа наука. Во второто поглавје со наслов *Современи теории* се дава кус и прегледен приказ на најзастапените теории од 20 век во науката за преведувањето и толкувањето: Translation Studies и полисистемската теорија; функционалистичките теории; комуникативните теории; интерпретативните теории и се наведуваат нивните најпознати приврзаници. Во третото поглавје со наслов *Релевантни транслатолошки поими* се дефинираат оние поими, кои според нас се релевантни за транслатологијата, како што се: преведување, толкување, еквивалентност, транслаторен проблем, транслаторна тешкотија, лажни парови, транслаторна грешка и преведувачки стратегии, наспрема преведувачки постапки. Во четвртото поглавје *Видови преведување* се применува и објаснува добро познатата и веќе широко прифатена класификација на преведувањето и толкувањето на: превод на стручен текст, превод на литературен текст, консекутивно толкување и симултано толкување. Вториот дел со наслов *Примена на стекнатите транслатолошки знаења во преведувањето и толкувањето од македонски на германски јазик*, всушност, претставува апликативен дел од скриптата, каде што се применуваат сите претходно стекнати емпириски знаења врз преведувањето и толкувањето од македонски на германски јазик, во пракса. Во првата точка од овој втор дел, со наслов *Примена на знаењата за еквивалентност во преведувањето и толкувањето од македонски на германски јазик* се прикажуваат можните еквивалентни врски (целосна еквиваленција, делумна еквиваленција и нулта-еквиваленција, односно непостоење на еквиваленција) меѓу лексичките средства од македонскиот и германскиот јазик врз одбрани примери. Во второто поглавје со наслов *Примена на преведувачките постапки во преведувањето и толкувањето од македонски на германски јазик* се објаснуваат и се поткрепуваат со прегледни примери сите преведувачки постапки наведени во теоретскиот дел (транскрипција, буквален превод, приближен превод, парафраза, транспозиција, адаптација, модулација, вметнување и испуштање) и се укажува на нивната примена во преведувањето и толкувањето од македонски на германски јазик. Во третото поглавје со наслов *Примена на знаењата за лажните парови во преведувањето и толкувањето од македонски на германски јазик* се дава листата на регистрираните лажни парови меѓу македонскиот и германскиот јазик од Лидија Арсова-Николиќ (1999) и се упатува на можните заблуди до кои може да биде доведен преведувачот/толкувачот ако не знае дека станува збор за лажни двојки. Во прилог на ова се наведуваат и вистинските преводни еквиваленти во германскиот јазик за сите вакви македонски поими. Четвртото поглавје, кое носи наслов *За преводот на лингвистичките и комуникациските специфики од македонски на германски јазик*, ги опфаќа преводите на некои граматичките специфични феномени на реалиите, на фразеолошките изрази, на изразите со симболично значење, на некои специфични феномени во начинот на комуницирање, на топонимите и антропонимите, како и на кратенките, со тоа што за секој феномен се даваат објасненија и маркантни примери. Последната точка од вториот дел *За преводот на стручните термини од македонски на германски јазик* се занимава со стручната терминологија во преводот од македонски на германски јазик, која претставува доста комплициран сегмент од транслатолошката дејност. Овде се опфатени медицинската, правната, економската терминологија, термините од Европската унија, административната и техничко-машинската терминологија.

Оваа скрипта произлезе од потребата студентите да имаат теоретски материјали за учење, кои ќе им помогнат во совладувањето на вештините за преведување и толкување од македонски на германски јазик.

Авторите се свесни дека на Универзитетот „Гоце Делчев“ – Штип му е потребна една ваква публикација, во време кога овде, како и на другите државни и приватни универзитети во Р.Македонија има сè поголем интерес од матурантите да се насочат понатаму во животот кон преведувачката и толкувачката дејност. Затоа тие избираат да се запишуваат на факултети за странски јазик, отсек Преведување и толкување. Интересот за изучување на странски јазици се должи на тоа што денес комуникациските можности меѓу народите се наоѓаат на едно завидно ниво, а тоа е овозможено пред сè со интензивниот напредок во науката и во технологијата. Имено, со сè поголемите комуникациски и транспортни можности, како и со отстранувањето на шангајските бариери на македонските граѓани им се овозможуваат сè повеќе контакти со говорители на германскиот јазик. Контактите се остваруваат од лични причини - со цел дообразување, вработување, лекување, склучување на брак, посета на роднини, пријатели, од економски причини - со цел за трговски и логистички соработки, од политички причини – со цел за преговори, склучување разни договори и сл. Особено со почетокот на преговорите на Македонија за влез во Европската унија, се очекува значителен пораст на потребите од преведувачки и толкувачки услуги за јазичниот пар македонски - германски. Затоа ние, како наставници, т.е. како создавачи на кадри кои во иднина ќе бидат способни да преведуваат и да толкуваат, и тоа со висок квалитет, мора да им овозможиме на студентите да имаат пристап до што повеќе единици на стручна литература, за да можат да ги стекнат потребните компетенции. Во таа насока е и објавувањето на оваа скрипта за која веруваме дека ќе им служи како учебно помагало на студентите германисти, на отсеко Преведување и толкување и по завршувањето на студиите, а не само за време на студирањето.

ЗАКЛУЧОК

Трудот на проф. д-р Петер Рау и асистент д-р Даринка Маролова со наслов „СКРИПТА ПО ПРЕДМЕТОТ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ ОД МАКЕДОНСКИ НА ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК“, кој е понуден за објавување како рецензирана скрипта во електронска форма на веб-страницата од Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип, претставува извонреден прилог пред сè за науката за преведување и толкување, па и за германистиката во Македонија, воопшто. Авторите проф. д-р Петер Рау и асистент д-р Даринка Маролова со примена на максимална конкретизација на дел од теоретските достигнувања во двете дисциплини – преведување и толкување, заедно со своите поддисциплини, успеаја недвосмислено да одговорат на поставените задачи и да понудат драгоцен материјали, опфатени во повеќе релевантни подрачја. Така, на идниот преведувач/толкувач би можело да му се овозможи соодветно да ги практикува сите оние придобивки од теоријата, во насока на стекнување со потребните знаења и компетенции кои ќе може да ги применува во пракса.

Ова е уште едно самостојно, научно-иновациско достигнување, кое и термилошки и методолошки се движи во рамките на високиот квалитет. Со ова им се даваат значајни импулси на студентите во обидите за решавање на суштинските проблеми со разбирањето и преведувањето од македонски на германски јазик, а истовремено се поттикнуваат и другите истражувачи да вршат понатамошни продлабочувања во важните теми од транслатологијата, како и да ги прошируваат интердисциплинарно.

По направената евалуација на ракописот, Рецензентската комисија едногласно и со потполна убеденост му дава препорака на Наставно-научниот совет на Филолошки факултет при Универзитет „Гоце Делчев“ во Штип да го прифати овој труд „СКРИПТА ПО ПРЕДМЕТОТ ПРЕВЕДУВАЊЕ И ТОЛКУВАЊЕ ОД МАКЕДОНСКИ НА ГЕРМАНСКИ ЈАЗИК“ и да го одобри неговото објавување во е-библиотеката на официјалната интернет-страница на Универзитет како рецензирана скрипта.

Рецензенти

Проф. д-р Билјана Ивановска, с.р.

Проф. д-р Толе Белчев, с.р.

Доц. д-р Светлана Јакимовска, с.р.